

Natuurweidekrant

Vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland

- En de boer(in)..... Hij/zij ploegde voort -

Ook in 2013 hopen we met elkaar de biologische melkveehouderij verder te ontwikkelen. De vraag naar producten van consumenten en de waardering vanuit de samenleving voor de Biologische landbouw is nog steeds groeiende. Belangrijk om ons hiervan bewust te zijn. Reden genoeg om hier aandacht aan te geven en om het gesprek met elkaar te blijven voeren. Dit geldt voor alle ketenpartijen van producent tot consument.

De consument is als gebruiker van onze producten een belangrijke drager van de richting van onze manier van produceren. Een ieder kan in dit proces van het met elkaar praten, proeven en het beleven van de Biologische Landbouw een rol van belang vervullen. Dit is een speerpunt waar we dit jaar extra aandacht aan willen besteden. Het moge duidelijk zijn dat overige ketenpartijen verwerkers en winkeliers ook

enorm van belang zijn voor onze sector. Te denken valt aan verdere ontwikkelingen rondom de faire prijsvorming in de keten voor alle ketenpartijen. In het afgelopen jaar hebben we ons hier nadrukkelijk voor ingezet. Dit zal overigens ook dit jaar het geval zijn.

Afstemming en overleg zal ook steeds meer met collega's en partners in EU-verband plaatsvinden.

Ontmoeting en uitwisseling vindt ook plaats op de Biovak in Zwolle 23 en 24 januari aanstaande.

Ik nodig u namens het bestuur ook van harte uit om onze natuurweide stand te bezoeken en met elkaar van gedachte te wisselen.

Hartelijke groet,

Teunis Jacob Slob

Inhoudsopgave

Kort nieuws	
Over vier jaar antibioticavrij	2
Samenhang	2
Themagroep Strategie	3
Bio-natuurweide-vogelkaas	4
Themagroep Intuïtief Boeren	5
Biologisch rundvlees	6
Workshop Natuurweide	6
Melkprijs praat	7
Achtergrond: Bio-K1	8
Hoe Gerben en Carla Engwerda	
AB vrij geworden zijn	10
Colofon	12

Agenda

7 maart 2013 Bestuursvergadering
4 april 2013 Ledenvergadering
Bijeenkomsten Bedrijfsnetwerk: zie
www.denatuurweide.nl

Andere dagen:
Biovak 23 en 24 januari 2013 zie
www.biovak.nl

Op de Biovak (donderdag 15.30 uur) geeft de Natuurweide een workshop met als titel: De bio boer de dokter van de toekomst? Zie pag. 6

Biofach 15-17 februari 2013

Natuurweide Werkgroep stelt voor: over vier jaar antibioticavrij

In vier jaar tijd toewerken naar een volledig antibioticavrije biologische melkveehouderij. Dat is de ambitie van een werkgroep die zich in opdracht van het bestuur van Natuurweide heeft gebogen over het te voeren beleid ten aanzien van het gebruik van antibiotica. ‘We moeten nu echt werk maken van ons streven om antibioticavrij te worden’, verwoordt woordvoerder John Arink de visie van de werkgroep die verder bestaat uit André Mulder, Huib Bor en Joost Boons. ‘De huidige SKAL richtlijn biedt nog te veel ruimte. Als we niet oppassen worden we links en rechts ingehaald door gangbare collega’s.’ Overigens blijft het gebruik van antibiotica in het voorstel toegestaan om onnodig lijden van dieren te voorkomen, hoewel dit argument niet door iedereen wordt onderschreven. Een behandeld dier moet wel van het bedrijf worden afgevoerd. Voorstellen voor een plan van aanpak zullen tijdens de eerstvolgende ledenvergadering aan de Natuurweideleden worden voorgelegd. ‘De doelstellingen zijn ambitieus’, erkent John. ‘Maar alle werkgroepleden weten uit eigen ervaring dat er veel mogelijk is als je er echt voor wil gaan.’

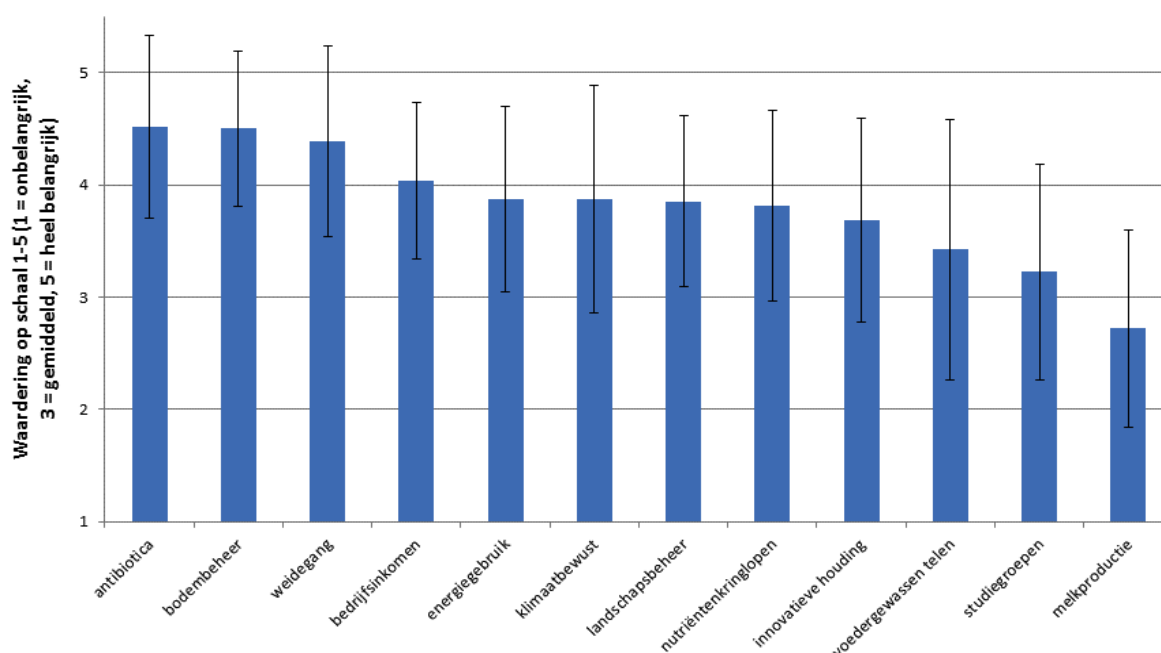
Goede biologische bedrijven: het gaat om de samenhang

Voor hun afstudeerproject aan Wageningen Universiteit zochten Roos de Adelhart Toorop (studente biologische landbouw) en Kawire Gosselink (studente milieuwetenschappen) uit welke aspecten voor biologische melkveehouders belangrijk zijn bij de beoordeling of een bedrijf een goed biologisch bedrijf is.

‘We willen ons graag verdiepen in goede bedrijven en zijn benieuwd naar succesverhalen. Hoe komt het dat sommige boeren het beter doen dan andere?’, vertellen de studentes. ‘Al snel rees de vraag: wat is goed? We zijn uitgegaan van de gedachte dat alleen boeren dat kunnen aangeven, dus maakten we een enquête waarin we boeren vroegen hoe belangrijk bepaalde aspecten voor hen zijn bij het beoordelen van een bedrijf.’

Eén van de reacties was: ‘Alles is belangrijk, het gaat om de samenhang en balans’. Dat blijkt ook uit de resultaten van de enquête die te zien zijn in de figuur: er kan niet gezegd worden dat bepaalde aspecten significant belangrijker zijn dan andere. Als de boeren vijf aspecten moeten

Gemiddelde waardering van de aspecten in de enquête

Achtergrond

selecteren, kan dat wel: beheer bodemkwaliteit, minimaal antibioticagebruik, bedrijfsinkomen, maximale weidegang, klimaatbewust boeren en het sluiten van nutriëntenkringlopen blijken dan het belangrijkste. Naast de vooraf opgestelde criteria geven boeren aan dat de sociale functie van het bedrijf, dierenwelzijn en werkplezier ook van groot belang zijn.

Met deze resultaten gaan we op zoek naar 10 topbedrijven die we graag willen analyseren om te achterhalen wat hun succesfactoren zijn. Als dat inzichtelijk is, hopen we dat andere boeren daar profijt van kunnen hebben bij het uitzetten van hun koers.

Themagroep strategie gaat door

De themagroep strategie/bedrijfsontwikkeling is een groep van 23 enthousiaste biologische melkveehouders. Tot vorig jaar draaide de groep als onderdeel van het Bedrijfsnetwerk. De deelnemers vinden de uitwisseling met collega's echter zo waardevol dat ze de financiering nu voor een belangrijk deel bij elkaar brengen met een eigen bijdrage. Basis van de themagroep is het bespreken van de technische en economische bedrijfsresultaten. De groep is hiervoor onderverdeeld in twee groepen waar het onderscheid is komen te liggen op de omvang van de veestapel (< en > dan 100 koeien). De melkveehouders houden elkaar scherp om de eigen resultaten te vergelijken met de anderen in de groep en leren van elkaars strategieën.

De gegevens van alle boekhoudrapporten worden overgezet in de DLV Melkveemanager. De laatste 3 jaren laten de volgende tendens zien.

(bedragen zijn exclusief BTW)	2011	2010	2009
OPBRENGSTEN			
Melkgeld (na aftrek superheffing)	46,08	42,8	36,48
Superheffing	0,09	0,09	0,18
Omzet en aanwas	4,98	4,51	4,87
Totaal melkveehouderij	51,06	47,3	41,35
TOEGEREKENDE KOSTEN MELKVEE			
Totaal voerkosten	12,68	10,09	10,34
Opbrengst minus voerkosten	38,38	37,21	31,01
Totaal diergebonden kosten	4,27	3,62	3,74
Grondgebonden kosten			
Totaal grondgebonden kosten	0,56	0,71	0,64
Saldo melkveehouderij	33,55	32,88	26,64
Overige opbrengsten	10	10,94	10,96
Bedrijfssaldo	43,55	43,82	37,6

Achtergrond

De laatste 2 jaren blijken gelukkig wat te stabiliseren. De verschillen tussen de bedrijven onderling zijn echter groot. Elk bedrijf kijkt waar hij zijn bedrijf verder kan optimaliseren..

Kernzaken die naar voren komen zijn:

- Blijf geloven in je eigen visie
- Er moet een eerlijke melkprijs komen voor ons eerlijke produkt
- Moeten gaan werken naar vaste prijs (vgl amerika)
- Moeten het met elkaar eens zien te worden
- Beter communiceren met consumenten

(bedragen zijn exclusief BTW)	2011	2010	2009
Bedrijfssaldo	43,55	43,82	37,6
Totaal niet-toegerekende kosten	30,51	30,25	29,05
Productie-resultaat	13,04	13,57	8,55
Netto rentekosten	6,24	5,82	5,92
Resultaat	6,79	7,75	2,62
Totaal afschrijvingen	10,6	10,08	10,36
Kasstroom	17,39	17,83	12,98
Bruto overschot	26,72	25,57	20,36

- Zo slecht is het allemaal nog niet in vergelijking met andere sectoren
- Individuele bedrijfsomstandigheden bepalen biologische kansen
- Meer regionale afzet opzoeken
- Neventakken mogen geen must zijn op bio bedrijf (lust/last)
- Belangrijk is plezier in het werk

De komende bijeenkomsten gaan we verder aan de slag met de onderwerpen:

- Biologische Intensivering na 2015
- Meer gras/opbrengst van eigen land halen
- Krachtvoerachtige teelten.

Ben je geïnteresseerd neem dan contact op met Edith Finke van DLV Rundvee Advies.

Weidevogelboeren en kaasmakers verkennen mogelijkheden Bio-natuurweidevogelkaas

Het gaat erg slecht met de grutto, de scholekster en de veldleeuwerik. Uit onderzoek blijkt dat van de grutto's die op regulier weiland broeden maar 6% van de kuikens het volgende jaar terug keert als broedvogel. Dat is zwaar onvoldoende om de populatie in stand te houden. Van de kuikens die op kruidenrijke weilanden geboren zijn komt ca 14% het volgend jaar terug. Dat is nog niet veel maar daarmee kan de populatie in stand gehouden worden. Er is echter

Achtergrond

veel te weinig kruidenrijk grasland in Nederland en daarom loopt de populatie grutto's schrikbarend terug. De laatste jaren met zo'n 6% per jaar.

Het op de markt brengen van biologische Weidevogelkaas kan helpen om de achteruitgang van de grutto te verminderen. De Natuurweide, de Vogelbescherming en een groep van 20 weidevogelboeren en bio-kaasmakers hebben op 13 november bij elkaar gezeten en de mogelijkheid besproken om een bio-natuur-weidevogelkaas in de markt te zetten. Acht boeren en kaasmakers zijn geïnteresseerd en gaan verder denken over dit nieuwe product. Als die kaas voor een meerprijs verkocht kan worden stimuleert dat melkveehouders actief weidevogels te stimuleren.

De leden van de Vogelbescherming, ca 150.000, zoeken naar producten die lekker zijn en die de weidevogelstand verbeteren. Het maken van de kaas is geen probleem. Dit jaar wordt bekeken waar weidevogel boeren precies aan moeten voldoen en hoe de marketing opgezet moet worden. In eerste instantie zal dat regionaal gebeuren. Als dat succesvol is kan dat uitgebreid worden naar vermarkting via nationale supermarkten.

Op de Biovak 2013 zal Gerrit Gerritsen van de vogelbescherming op beide dagen van 15.30 tot 16.30 een workshop geven over de achteruitgang van weidevogels en de acties, waaronder het maken van een weidevogelkaas, die nodig zijn om de weidevogels te redden van de ondergang. Info bij k.vanveluw@louisbolk.nl

Themagroep Intuïtief Boeren zoekt balans tussen ratio en gevoel

Al 5 jaar komt de themagroep Intuïtief Boeren, ca 15 bio-boeren, onderzoekers en adviseurs, vier keer per jaar bij elkaar om zich te bekwamen in het gebruiken van intuïtie voor de ontwikkeling van mens en bedrijf.

De kern waar de groep mee bezig is, is de grondhouding naar je dieren toe. Benader je je dieren alleen 'mechanisch' of 'fysiologisch', met wetenschappelijk uitgerekende rantsoenen, stallen en fokkerij strategieën dan mis je de boot. Een koe is meer dan een klomp cellen waar voer in gaat en waar melk en vlees uitkomt. Dieren hebben een soort groepsbewustzijn, een kudde-bewustzijn, hoewel sommige dieren ook een grote eigen identiteit hebben, net zoals mensen. Het bewust omgaan met het kudde-bewustzijn blijft de lol en de uitdaging van het

Achtergrond

veehouder zijn. De dieren spiegelen zichzelf aan mensen. Zoals de mens zich voelt, zo voelt het dier zich. Dieren passen zich altijd aan. Belangrijk is wel dat je de signalen die de koe uitzendt, oppikt en snapt.

Sommige boeren richten zich tot de kudde-leidster als hij zelf weg moet. Of er wordt even gesproken met de koe die moet afkalven. De koe geeft signalen af maar pikken we ze ook op? Bewust kijken en vragen helpt! Je moet met ze praten, een relatie aangaan en opbouwen met hen en je telkens afvragen of het klopt wat mijn ratio me voorschrijft met het gevoel van mij en mijn dieren.

Als je een goede verhouding hebt met je dieren en je snapt hun signalen, dan zal de voeding, de fokkerij, de gezondheidszorg enz. beter gaan. Steeds zoeken naar de juiste balans tussen je gevoel voor je dieren en je rationeel denken. Het één kan niet zonder het andere.

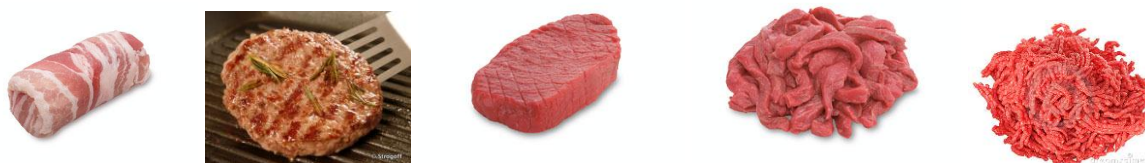
Concrete activiteiten uit het verleden waren: een cursus in mediteren, een training in het communiceren met dieren, ecotherapie, bezoeken aan 'intuïtieve' boeren als Paul Blokker en Jan Dirk van de Voort, de rol van hoorns voor de koe en een bijeenkomst over electro-acupunctuur. Meer info: k.vanveluw@louisbolk.nl

Biologisch rundvlees: Waar wordt het verschil gemaakt, en waar de winst?

Natuurweidebestuurslid Peter de Nooij heeft weer een vergelijking gemaakt tussen de winkelprijzen voor biologisch en gangbaar rundvlees. Ze zijn weergegeven in de tabel.

Product	Winkelverkoopprijs (Albert Heijn)		
	Gangbaar prijs/kg	Biologisch prijs/kg	Vershil
Rundergehakt	6,18	9,73	+ 52%
Hamburgers	7,93	11,-	+ 39%
Tartaar	8,30	12,81	+ 54%
Biefstuk	17,50	22,99	+ 31%
Runderreepjes	11,90	15,97	+ 34%
Rundervinken	9,81	10,93	+ 10%

Tabel 1: Winkelverkoopprijs voor gangbaar en biologische rundvleesproducten bij Albert Heijn (6 januari 2013).

‘Het verschil wordt gemaakt op de boerderij, de biologische meerwaarde wordt geïncasseerd door de overige partijen in de keten’, stelt Peter die collega’s de volgende adviezen meegeeft: ‘Verkoop uw slachtvee alleen biologisch indien u minimaal 20% meer ontvangt dan de gangbare slachtprijs. Deze toeslag van 20% geldt voor alle classificaties en vraag uw handelaar de toeslag apart op de afrekening te vermelden.’

Daarnaast oppert Peter het idee om op de site van Natuurweide een pagina te creëren waar leden de slachtprijzen die ze ontvangen kunnen publiceren. ‘Als voldoende leden meedoen komt er transparantie in de prijzen en mogelijk wat meer concurrentie tussen de verschillende aankopers en verwerkers’, zo geeft hij aan.

Natuurweide organiseert workshop op de biovak

Achtergrond

Ook dit jaar organiseert de Natuurweide een workshop op de Biovak op donderdagmiddag 24 januari, 15.30 uur . Deze keer met als titel:

De bio boer de dokter van de toekomst?

Tijdens de workshop wordt ingegaan op de vraag of biologisch produceren belangrijk is voor het algeheel welbevinden van de mens. Biologische melk is een fantastisch product. Het wordt geproduceerd op gezinsbedrijven die gemiddeld 70% minder antibiotica gebruiken dan gangbare bedrijven. Al het vee vanaf 3 maanden kan zomers naar buiten om te weiden. Er worden geen genetisch gemodificeerde grondstoffen gebruikt en geen bestrijdingsmiddelen en er wordt gemiddeld meer gedaan aan natuurbeheer en verbreding zoals zorg en recreatie, dan op gangbare bedrijven. Er wordt gedacht in kringlopen en gewerkt op basis van biodiversiteit. Er wordt uitgegaan van de kracht in de natuur. Dit alles heeft ook een grote positieve invloed op de uitstraling van het landschap.

Maar maakt biologische melk de samenleving gezond? Hoe zouden we kunnen zorgen dat dit breder onder de aandacht komt? Onder leiding van technisch voorzitter; Teunis Jacob. Slob (voorzitter van de Natuurweide) komen diverse sprekers hun visie op dit onderwerp geven waarna er ruimte is voor het stellen van vragen en discussie.

Sprekers zijn oa.:

Dhr. T. Mulder van MulderAgro; over gezonde kringlopen en de invloed op voeding en omgeving.

Melkprijs praat!

Het streven vanuit de Natuurweide naar een ontkoppelde melkprijs ten opzichte van de gewone melkprijs is ook in het afgelopen jaar aan de orde geweest. De overtuiging is dat een eigen faire melkprijs voor de biologische melkveehouderij een goed perspectief heeft. Deze faire melkprijs kan in overleg met de ketenpartijen tot stand komen en kan onderdeel zijn van een verdere ontwikkeling van onze bedrijven en ketenpartners. Mede naar aanleiding van het niet meer volgen van de meerkosten systematiek bij Friesland Campina is de discussie over de ontkoppelde prijs in een stroomversnelling gekomen. De door het LEI berekende meerkosten zijn de afgelopen jaren toegenomen van 8,1 naar 11,4 cent per kilogram melk voor biologische productie.

De gesprekken om te komen tot een nieuwe prijs systematiek zijn vorig voorjaar en zomer gevoerd binnen Friesland Campina. Deze gesprekken resulteerde in een garantieprijs met daarin opbouw van weging van andere marktpartijen, coöperaties en verwerkers.

Kernpunt in deze discussie is het fors in percentage meewegen van buitenlandse partijen en een klein wegingspercentage van Nederlandse partijen. Hier tegenover staat dat de biologische zuivelproducten voor het overgrote deel in Nederland worden afgezet. Deze behoorlijke verschillende standpunten en inzichten hebben veel stof doen opwaaien. Op verzoek hebben Henk Brandsma en ondergetekende gesprekken gevoerd met de werkgroep Ecomel, bestuursvoorzitter P. Boer en directievoorzitter C. 't Hart. Vooralsnog heeft dit helaas niet tot aanpassing van de weging en opbouw van de garantieprijs geleid. We zullen ons ook het komend jaar inzetten om deze discussie te voeren om tot een goede weging en prijsstelling voor de biologische melk te komen.

Teunis Jacob Slob

Twee nieuwe stieren ingezet door Bio-KI

Al 38 melkveehouders investeerden €100 euro in de nieuw opgerichte Stichting Biologische Veeverbetering – Bio-KI. Daarmee kunnen bijna twee nieuwe stieren worden ingezet. Meer financiers zijn echter nog nodig.

In de veeverbetering draait het om het fokken van dieren die met hun productieaanleg passen bij het milieu en daarin zonder hulpmiddelen gezond blijven. Waar vind je die als biologische melkveehouder beter dan op een biologisch bedrijf?

Jaarlijks wil Stichting Bio-KI een aantal stieren in zetten met maximaal 1000 dosis per stier. Nu zijn er vijf stieren beschikbaar. Hiermee kun je natuurlijk nog lang niet jaarlijks alle ca. 25.000 biologische melkkoeien en pinken die er in Nederland zijn insemineren, maar dat hoeft ook niet. Met tien tot twintig procent van de inseminaties willen wij eerst laten zien dat het gebruik van stieren van biologische bedrijven voordelen heeft omdat de nakomelingen gemiddeld beter zullen passen in het biologisch bedrijf. Vooral op gezondheidsgebied wordt een effect verwacht. Door stieren uit moeders in te zetten die het biologisch en zero-antibiotica hebben gedaan, selecteer je die eigenschappen die daar voor nodig zijn, robuuste dieren met natuurlijke weerbaarheid. Door stieren uit moeders met een hoge levensproductie te nemen, versterk je de betrouwbaarheid.

Bio-KI werkt anders dan de reguliere fokkerij-organisaties. Om de kosten te drukken en diversiteit te behouden moeten we volgens het ‘young bull’ systeem een groep stieren inzetten van de beste koeien uit de populatie. Zo kun je ook betrouwbaarheid bereiken en een gelijke genetische vooruitgang boeken als bij een regulier fokprogramma met proef- wacht en fokstieren. Maar dat is een omslag in denken en daarvoor zijn meerder jaren nodig. Van de eerste stier Opneij Wytze P komen nu steeds meer dochters aan de melk. Tot nu toe bijna allemaal positieve verhalen daarover. Een goede fokwaarde straks kan Bio-KI wellicht stimuleren. Zodra het mogelijk is zullen wij de eerste resultaten van dochters publiceren. Maar ook zijn wij bezig om Bio-KI het Eko-keurmerk te geven en binnen IFOAM komt langzaam de vraag op gang om de fokkerij biologisch te maken. Met 20% , elke veehouder gemiddeld 20-30 rietjes, dus 10 nieuwe stieren per jaar en 2-3 nakomelingen uit Bio-KI per jaar per bedrijf, kunnen we een leuk programma draaien.

Uniek in de wereld

Het loopt geen storm maar het is uniek in de wereld dat van echte biologische KI stieren nu al in totaal 2586 dosis zijn verkocht. Geschat wordt dat daar 350 dochters van aan de melk komen. Per stier moeten er minstens 500-600 dosis worden verkocht om uit de kosten te zijn (exclusief het werk). Gemiddeld zijn we er met de vijf fokkers dan net uit, maar niet voor elke fokker want het ging met deze eerste stieren nog om een investering door de eigenaar. KI Kampen zette Arkemheen 110 in. Classic Jaap, Proostmeer Henkieboy en Nieuw Bromo Jeroen hebben het benodigde aantal doses nog niet gehaald, zoals is te zien in tabel 1. De Stichting Biologische Veeverbetering – Bio-KI probeert financiering bij elkaar te krijgen om gezamenlijk nieuwe stieren in te zetten. Met de bijna 4000 euro die we nu hebben worden nu twee nieuwe stieren naar de KI gebracht.

Achtergrond

	Bio Opneij Wytze P	Bio Classic Jaap	Bio Proostmeer HenkyBoy	Bio Nieuw Bromo Jeroen	Bio Arkemheen 110
2009-2010	1000	--	--	--	--
2011	290	208	184	195	254
2012	115	100	65	80	95
TOTAAL	1405	308	249	275	349

Tabel 1 Bio-KI verkopen tot nu toe.

Holstein: Anton

De eerste stier is de 87% Holstein stier Bio Blue Lake Anton uit een moeder die 104.000 liter melk produceerde met 4.17% vet en 3.44% eiwit. (de eerste 5 lactaties was dit gemiddeld 3.56%e).

‘De moeder was een onopvallend dier wat gemakkelijk produceerde’, vertelt fokker Gerben Braakman. ‘Het was een echte diesel die gewoon doorging met sterke klauwen en prima functioneel uier. De stier Anton is nu bijna 3 jaar en uitgegroeid tot een hele mooie stier. Niet te groot wel prachtig gebouwd. Hij weerspiegelt -denk ik- goed het Ramos type.

Iets gesloten en met een goede conditie. We hebben ondertussen 25 kalveren van hem gekregen, de kalfjes komen er makkelijk af ook bij de pinken”.

De stier is ook goed van karakter.’ Er worden 1000 dosis sperma ingevroren die de donateurs van de stichting met korting kunnen kopen.

Fleckvieh: Doru

De tweede stier die in de planning staat is de Duitse Fleckvieh stier Bio Daxenbichler Doru (Dia x Dionis x Mobil). Deze stier is aangekocht door Matthijs de Haan uit Ingen en loopt daar al weer meer dan een jaar als dekstier. Matthijs de Haan:”De aankoop van deze stier was een gelukje, het oog van de meeste kopers viel op een andere stier, maar Doru zijn papieren waren beter”. Hij komt van de fokker Anton Daxenbichler uit Tuntenhausen , Zuid Duitsland, ten zuiden van München. Dit is een oud biobedrijf, sinds 1984. De moeder van Doru, Barra, heeft in 10 lactaties gemiddeld 7072 kg melk met 4.03% vet en 3,47% eiwit geproduceerd De productie is heel persistent (fokwaarde daarvoor is 113) en ook het celgetal is laag (fokwaarde 117). Doru kwam als 1 jarige aan op het bedrijf en ontwikkelde zich tussen de koeien tot een beste stier. De stier fokt 100% hoornloos. De eerste kalveren zijn sterk en hebben geen witte koppen.

Meer deelnemers gezocht

De inzet van een stier kost €3000 euro voor 1000 dosis sperma en met 4000 euro zijn we er dus nog niet. In totaal hebben in 2009 minstens 65 veehouders toegezegd biologische fokkerij

Achtergrond

te willen ondersteunen met 50 tot 100 euro. Daarom de OPROEP aan de melkveehouders die de biologische fokkerij willen ondersteunen, doneer ook 100 of 50 euro aan de stichting Bio-KI. Via korting verdient u dit bedrag vervolgens bijna geheel terug. Ga voor informatie naar www.biologischefokkerij.nl, of doneer meteen op rekeningnummer 25.47.66.684 t.n.v. Stichting Bio-KI (wel uw naam en skal nummer vermelden). Of ontmoet ons straks weer op de BioVak 2013 en houdt uw pinpas gereed.

Wytze Nauta, Sytze Kooistra en Douwe Leenstra

Hoe Gerben en Carla Engwerda AB-vrij zijn geworden

Algemene info

Gerben Engwerda heeft eigenlijk altijd al de visie gehad om zo min mogelijk antibiotica te gebruiken, ook al vóór 1995 toen hij omschakelde naar een biologische bedrijfsvoering. Radicaal stoppen is volgens de veehouder uit het Friese Tietjerk de manier om AB-vrij te worden. Overigens vindt hij het wel van groot belang om een zorgvuldige ethische afweging te maken om wel of niet in te grijpen bij ziekte. Een dier mag niet te veel lijden. Als ingrijpen met antibioticum noodzakelijk is dan wordt het dier naar een gangbaar bedrijf verkocht. Overigens komt dit sporadisch voor. Geloven in de eigen kracht van de koeien, positief denken en je eigen gevoel volgen zijn volgens Gerben de belangrijkste succesfactoren bij het realiseren van AB-vrije bedrijfsvoering.

Grondgebruik

32 hectare grasland

Veestapel

40 melkkoeien, 40 stuks jongvee, 2 stieren
Fries Hollands en Fries Roodbont

Huisvesting

De melkkoeien zijn gehuisvest in een ligboxenstal, het jongvee zit in een potstal.

Quotum

200.000 kg, gaat naar Willig, celgetal
tussen 100.000 en 150.000

Maatregelen

Bodem en water

De grondsoort op het bedrijf is klei op veen. Al het land is in gebruik als grasland. In de oude grasmat groeien klavers en kruiden. Gerben vindt het belangrijk dat de kringloop binnen de biologische sector zo veel mogelijk gesloten wordt. Dit begint bij het bodemleven. De Friese veehouder is lid van een agrarische natuurvereniging en

doet aan slootkantenbeheer en weidevogelbescherming.

Bemesting

In 2010 is gestart met een proef met het bovengronds uitrijden van de mest.

Voeding

De dieren krijgen vooral gras van eigen land te vreten, daarnaast wordt jaarlijks ongeveer 9 ton brok aangekocht. In het weideseizoen zijn de koeien alleen 's nachts binnen. Ze gaan na de middagmelking nog weer naar buiten en worden dan om 23.00 uur weer opgehaald om ze bij te kunnen voeren.

Jongvee-opfok

De kalveren blijven een paar dagen bij de eigen moeder en gaan daarna meestal naar een pleegmoeder.

Rundveeverbetering

De veestapel van de familie Engwerda bestaat uit dieren van het Fries Hollands ras. Ook wordt gefokt met zeldzame Friese Roodbonten. Binnen het FH ras is het bedrijf één van de fundament fokbedrijven. De fundament fokkerij is er op gericht de genetische variatie binnen het kleine ras zo veel mogelijk in stand te houden. Binnen het bedrijf wordt vooral gewerkt met eigen stieren uit koeien die in het bedrijfssysteem goed presteren. Zo worden goede eigenschappen voor het bedrijf steeds sterker vastgelegd en wordt de variatie in de veestapel steeds kleiner. De familie Engwerda maakt veel gebruik van stieren van het (biologische) bedrijf van Frits Lozeman uit Achterveld. Gerben beschouwt het ras van de koeien als een belangrijke succesfactor voor in de AB-vrije bedrijfsvoering. FH koeien zijn volgens hem sterke dieren met een goede gezondheid.

Melkwinning

De koeien worden gemolken in een 2 x 5 visgraat melkstal. Het celgetal ligt meestal tussen de 100.000 en 150.000 maar is ook wel eens lager. De melkleiding wordt gereinigd met gangbare middelen.

Bedrijfsgebouwen

De koeien zijn gehuisvest in een ligboxenstal waarbij de boxen worden ingestrooid met gemalen stro. Voor het jongvee is er een potstal. Als er een nieuwe stal komt dan zal dat een meer open of een vrijloopstal zijn. In ieder geval moet de stal zo zijn ingericht dat de dieren hun hoorns kunnen behouden.

Gezondheid

Met een kleinere veestapel blijft de infectiedruk volgens Gerben relatief laag. Hierdoor zijn er op het bedrijf weinig problemen met zieke koeien. Bij problemen met de uiergezondheid wordt

uiermint gebruikt. Verder worden microbioticum en een aantal homeopatische middelen ingezet. Toen gestopt werd met het gebruik van antibiotica is bij alle koeien microbioticum ingezet om het immuunsysteem een boost te geven: dit resulteerde in een tijdelijk verhoogd celgetal.

De dieren op het bedrijf hebben soms last van longwormen. Gerben vindt het dan lastig om te bepalen wanneer ingegrepen moet worden. Hij kijkt de ontwikkeling eerst even rustig aan en overlegt zonnodig met de dierenarts.

Tot slot: Algemene opmerkingen van Gerben en Carla

- Denk niet te veel in getallen. Als je alles gaat meten, bijvoorbeeld in de tankmelk, dan is er altijd wel iets te vinden dat niet optimaal is maar dat hoeft helemaal geen probleem te zijn. Het gevoel is het belangrijkste. Getallen zijn ondersteunend.
- De opleiding voor veeartsen zou minder gericht moeten zijn op medicijngebruik. Dierenartsen kijken vaak te veel naar economische aspecten. Ze verdienen immers zelf ook aan de verkoop van medicijnen.

Colofon

Vereniging De Natuurweide

De Natuurweide is de vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland. Vereniging De Natuurweide is de overkoepelende organisatie van de leveranciersverenigingen die aan FrieslandCampina, Rouveen, Hooidammerkaas, Aurora en EkoHolland Melk op Maat rauwe melk leveren. Zie verder www.denatuurweide.nl

Speerpunten van De Natuurweide:

- Vasthouden aan het principe dat de kostprijs van biologische melk betaald moet worden.
- Streven naar een eigen onafhankelijke biologische melkprijs
- Prijsonderhandelingen van leveranciersverenigingen ondersteunen.
- Melkprijsvergelijkingen opstellen.
- Initiëren van relevant onderzoek voor de biologische melkveehouderij.
- Promotie van bio-zuivel naar consumenten.
- Aansturen van het Bedrijfsnetwerk Biologische Melkveehouderij

Bestuur Natuurweide:

Voorzitter Teunis Jacob Slob, 0183-581549, tjslob@solcon.nl
Secretaris Max van Tilburg, 0595-438860, a.v.tilburg@kpnmail.nl
Penningmeester Rienk Dekker, 0528-231040, rh.dekker@hetnet.nl

Bestuurleden en tevens contactpersonen leveranciersverenigingen:

Hooidammerkaas: Max van Tilburg, 0595-438860, a.v.tilburg@kpnmail.nl
EkoHolland: Jos Elderink, 0541-552059, elderink@agroweb.nl
FrieslandCampina: Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl
Rouveen: Rienk Dekker, 0528-231040, rh.dekker@hetnet.nl
Aurora: John Arink, 0544-465538, ekoboerderijarink@hotmail.com

Overige bestuursleden:

Geartsje Postma, 0515-579246, siekopostma@hotmail.com
Harrie Janssen, 0478-641825, info@hazelbroekhoeve.nl

Secretariaat:

Kees van Veluw, Louis Bolk Instituut, Driebergen,
0343-523860, info@denatuurweide.nl

Natuurweide Krant: Wichert Koopman, wichert.koopman@online.nl, 06-28142897

Aan deze krant werkte mee: Teunis Jacob Slob, Kees van Veluw, Wichert Koopman, Peter de Nooij, Wytze Nauta, Harrie Janssen

Website:

Durk Oosterhof, info@obio.nl, 0512-545571